

16. Своєї крові вони не проливають. *Наша вісті* (Любомль). 1942. 3 травня. С. 4.
17. Трагедія українсько-польського протистояння на Волині 1938–1944 років. Любомльський і Шацький райони / Упоряд. і автор коментарів І. Пушук. Луцьк: «Твердиня», 2011. 320 с.
18. Ясне відмежування від жидів. *Наша вісті* (Любомль). 1942. 4 жовтня. С. 2.
19. Luboml: The memorial book of a vanished shtetl, Editor: Nathan Sobel, KTAV Publishing House; copyright Libovner-Voliner Benevolent Society, Published: Hoboken NJ, 1997. 447 p.
20. Shoah Atrocities Map-Ukraine. Lyuboml: forest near Birky. URL: <https://shoahatlas.org/u0754.html>
21. Shoah Atrocities Map-Ukraine. Luboml: brick factory near Birky. URL: <https://shoahatlas.org/u0752.html>
22. Shoah Atrocities Map-Ukraine. Lyuboml: forest near village Chornoplesy. URL: <https://shoahatlas.org/u0757.html>
23. Shoah Atrocities Map-Ukraine. Lyuboml: jews cemetery. URL: <https://shoahatlas.org/u0753.html>
24. Shoah Atrocities Map-Ukraine. Opalin: jewish cemetery. URL: <https://shoahatlas.org/u0755.html>
25. Shoah Atrocities Map-Ukraine. Orthodox cemetery near village Holovno. URL: <https://shoahatlas.org/u0756.html>
26. Shoah Atrocities Map-Ukraine. Shatsk: near Chorne lake. URL: <https://shoahatlas.org/u0758.html>
27. Shoah Atrocities Map-Ukraine. Shatsk: village Pulmo. URL: <https://shoahatlas.org/u0759.html>
28. The Interactive Map of The Holocaust by Bullets. Execution of Jews from Lukiv in Chornoplesy. URL: <https://yahadmap.org/#village/chornoplesy-volyn-ukraine.39>
29. The Interactive Map of The Holocaust by Bullets. Execution of Jews in Holovne. URL: <https://yahadmap.org/#village/holovne-volyn-ukraine.77>
30. The Interactive Map of The Holocaust by Bullets. Execution of Jews in Shatsk. URL: <https://www.yahadmap.org/#village/shatsk-volyn-ukraine.261>
31. The Interactive Map of The Holocaust by Bullets. Execution of Jews in Vyshnivka. URL: <https://yahadmap.org/#village/vyshnivka-former-opalin-volyn-ukraine.328>
32. The United States Holocaust Memorial Museum Encyclopedia of Camps and Ghettos, 1933–1945, Volume II: Ghettos in German-Occupied Eastern Europe. Part B. Indiana University Press, 2012. 1962 p.
33. Yad Vashem – The World Holocaust Remembrance Center. Luboml. URL: <https://collections.yadvashem.org/en/untold-stories/community/14622189>
34. Yad Vashem – The World Holocaust Remembrance Center. Murder story of Luboml Jews in the Borki Forest. URL: <https://collections.yadvashem.org/en/untold-stories/killing-site/14627234>
35. Yad Vashem – The World Holocaust Remembrance Center. Murder Story of Luboml Jews at the Brick Factory near Luboml. URL: <https://collections.yadvashem.org/en/untold-stories/killing-site/14627235>
36. Yad Vashem – The World Holocaust Remembrance Center. Murder Story of Luboml Jews at the Jewish Cemetery in Luboml. URL: <https://collections.yadvashem.org/en/untold-stories/killing-site/14627233>

УДК 930.253(477.82)

Коць Любов (м. Луцьк)

**АРХІВНІ КРИМІНАЛЬНІ СПРАВИ РЕПРЕСОВАНИХ ГРОМАДЯН
ЛЮБОМЛЬЩИНИ З ФОНДІВ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Державний архів Волинської області у своїх сховищах зберігає архівні документи, які мають наукову, культурну та історичну цінність і віднесені до Національного архівного фонду.

Ці документи відображають, як культурний, так і соціальний, економічний і політичний розвиток краю.

Станом на 1 січня 2023 року в Державному архіві Волинської області нараховується 4 889 фондів, у яких зосереджено 1 247 175 од. зб. З них 423 фонди періоду до 1939 року, 3158 фондів радянського періоду та періоду незалежності, решта – партійні фонди.

Радянський період в історії України позначений репресіями. За створеною владою системою стеження і доносів людей позбавляли власності. За сфальсифікованими обвинуваченнями арештовували, катували, розстрілювали. Ув'язнювали у тюрмах і таборах російського Сибіру де для цього було створено спеціальну систему таборів ГУЛАГ. Піддавали насильницькій депортації. Використовували як дешеву робочу силу в колгоспах та на великих будовах. Репресіям піддавалися усі верстви населення від простих людей до професорів, науковців, митців.

Відповідно до Указу Президії Верховної Ради України від 09 вересня 1991 року № 1525-ХІІ «Про передачу архівних документів Комітету державної безпеки України до державних архівів республіки» в грудні 1992 року проведено передачу архівних документів з управління Служби безпеки України у Волинській області до Державного архіву Волинської області. Загалом передано 20 084 справи за 1937-1957, 1989-1991 роки, з них 4 231 архівна кримінальна справа не судових органів на громадян, які зазнали репресій у 30-х, на початку 50-х років, та 15 853 фільтраційні справи на громадян, які були примусово вивезені до Німеччини та інших країн гітлерівської коаліції в роки нацистської окупації, репатрійованих і колишніх військовополонених та 30 510 алфавітних карток. Так був сформований фонд 4666 «Комітет державної безпеки (КДБ) при Раді Міністрів УРСР у Волинській області, м. Луцьк, Волинська область». [1, с. 254, 255]

З 4 231 архівних кримінальних справа несудових органів за 1920-1992 роки (опис № 2 фонду 4 666) 201 справа – це справи, які були порушені на 216 громадян репресованих радянською владою та реабілітованих в установленому порядку, як м. Любомля так і Любомльського району. За соціальним статусом – це громадяни, які працювали по найму, селяни-одноосібники, працівники залізниці, пошти, пожежної охорони, фінансових установ, шевці, церковнослужителі та ін. За національністю – українці, поляки, євреї.

Документи в архівних кримінальних справах можна поділити на кілька розділів. Матеріали оформлення арешту та обшуку (протокол затримання, постанови про арешт і накладення арешту на майно, постанова про обрання запобіжного заходу, ордер на арешт, анкета арештованого, протокол особистого обшуку, акт обшуку), матеріали слідства (протоколи допитів арештованого, осіб притягнених у справі разом із ним, свідків, протоколи «очних ставок», матеріали процесуального характеру), матеріали оформлення слідства (постанови про виокремлення зі справи матеріалів для нового розслідування, про передання слідчої справи в інший підрозділ, про прийняття справи до провадження, обвинувальний висновок). [2, с.6, 11, 14,17]

У квітні 2015 року Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років» (опублікований в газеті «Голос України» 20 травня 2015 року). Закон регулює відносини, пов'язані із забезпеченням права кожного на доступ до архівної інформації репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років. Його мета – забезпечення відкритості архівної інформації репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років.

На виконання вимог Закону України «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років» 29 травня 2020 року Державним архівом Волинської області оприлюднено на сайті Державного архіву Волинської області в рубриці «Електронний архів» (підрубрика «електронні справи») першу сотню архівних кримінальних справ несудових органів за 1939–1953 роки (опис № 2) з фонду 4666.

Станом на серпень 2023 року оприлюднено 2 115 оцифрованих архівних кримінальних справ. А це 156 370 аркушів архівної інформації про 2 493 особи, які зазнали репресій. [4]

Для інформування громадян на веб-сайті Державної архівної служби України є централізована загальнодоступна онлайн база даних «Український мартиролог ХХ ст.».

Згаданий пошуково-інформаційний проект заявлений у Міжнародній раді архівів як інтегральна частина великого міжнародного проекту ЮНЕСКО започаткованого ще 2004 року із створення електронної енциклопедії «Порушення прав людини: міжнародний довідник архівних джерел».

Наразі, для широкого загалу громадян України та іноземних держав доступна інформація з архівних фондів центральних державних архівів, державних архівів областей, а також галузевих державних архівів Служби безпеки України та Міністерства внутрішніх справ України про 117 789 жертв політичних репресій в Україні. Це досить стисла інформація: фотопортрет або кілька фотографій (за наявністю), прізвище, ім'я, по батькові, коротка характеристика роду занять, дати життя, відомості щодо реабілітації. Важливим є - посилання на архів, в якому зберігаються архівно-слідча справа, її номер та інші дотичні матеріали. База даних надає можливість забезпечити інтелектуальний доступ до архівних документів про політичні репресії на найпершому інформаційному рівні просто з мережі Інтернет.

Ця база є підсумком роботи державних архівів України, яка була започаткована ще у 1989 році. Пожвавлення робіт у цьому напрямку сприяло прийняття Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні» (1991), Указу Президії ВР України від 09 вересня 1991 року № 1525-ХІІ «Про передачу архівних документів Комітету державної безпеки України до державних архівів республіки», Закону України «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років» (2015). [3]

Висвітлена інформація буде корисною для науковців, істориків, краєзнавців, які прагнуть досліджувати та вивчати історію м. Любомля.

Державний архів Волинської області і надалі всесторонньо сприятиме в організації доступу до інформації з документів Національного архівного фонду, шляхом оприлюднення цифрових копій документів на сайті архіву, організації роботи користувачів у читальному залі, виконання запитів фізичних та юридичних осіб.

Перелік громадян Любомльщини репресованих радянською владою та реабілітованих в установленому порядку з фонду 4666 «Комітет державної безпеки (КДБ) при Раді Міністрів УРСР у Волинській області, м. Луцьк, Волинська область» (опис № 2) Державного архіву Волинської області

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	рік народження	національність	місце проживання на момент арешту	№ справи
1	Єдвабник Берко Мордкович	1921	єврей	м. Любомль	3124
2	Базневська (Базієвська) Марія Данилівна	1902	українка	с. Вишнів	2720
3	Базюк Мечислав Петрович	1919	поляк	м. Любомль	2617
4	Банкирер Ноях Нутович	1923	єврей	м. Любомль	2641
5	Барчук Данило Мойсейович	1888	українець	с. Стара Гута	3362
6	Бзюк Василь Логвинович	1926	українець	с. Кучани	1743
7	Бовкуш Євдокія Миколаївна	1921	українка	с. Сукачі	3362
8	Богдан Іван Семенович	1907	українець	с. Полапи	3419
9	Бортнічук Іван Іонович	1896	українець	х. Кіззя	3313, 3314
10	Бортнічук Яким Іванович	1931	українець	х. Кіззя	3314
11	Бохенський (Боханський) Іван Станіславович	1897	поляк	м. Кельце	1524
12	Бубен Акилина Денисівна	1919	українка	с. Куснище	1404
13	Булава Тимофій Семенович	1930	українець	с. Масловець	2320
14	Вавренюк Антон Євтухович	1904	українець	с. Сукачі	3362
15	Вакульчук Ігнат Павлович	1908	українець	с. Застав'є	2606
16	Валюх Микита Тихонович	1929	українець	с. Запілля	6
17	Васейко Григорій Бенедиктович	1924	українець	с. Застав'є	3468

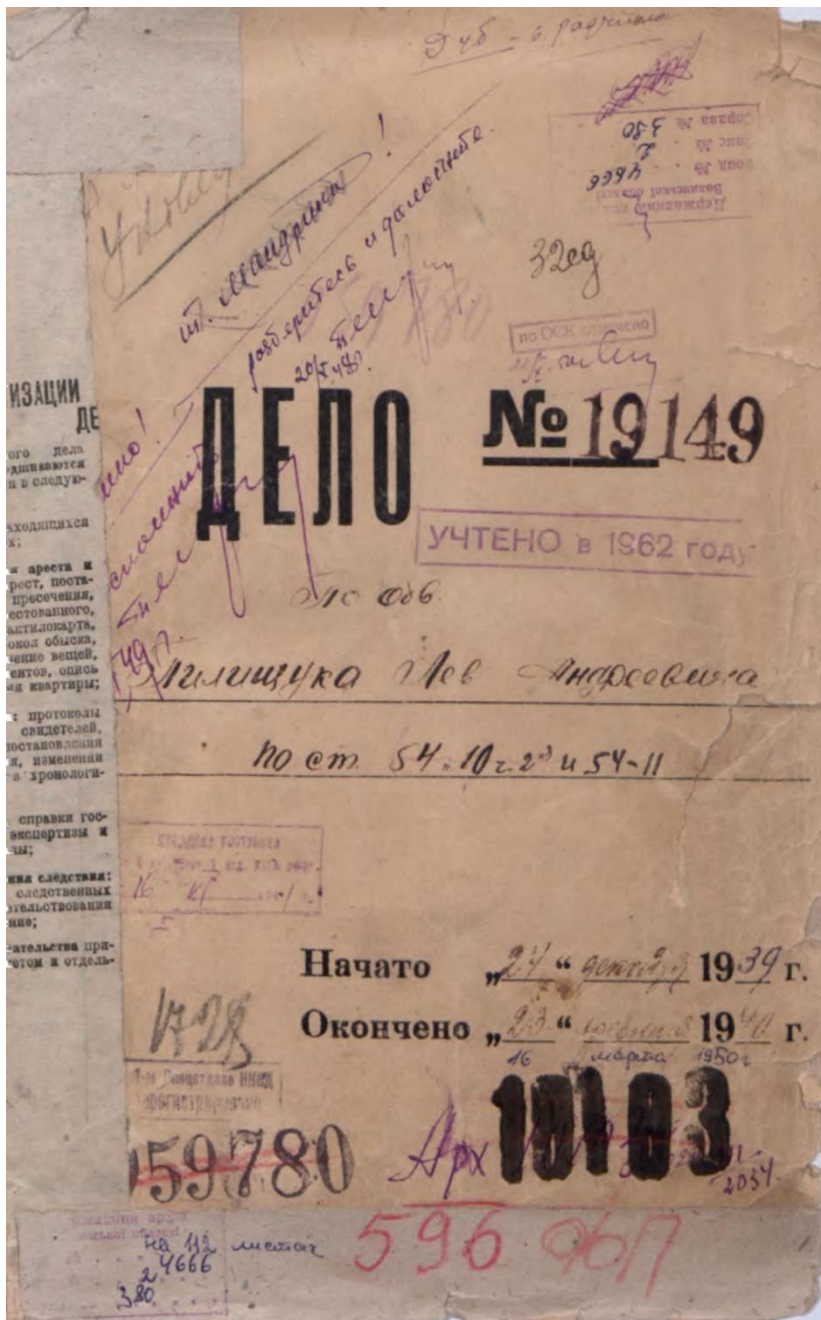
18	Васейко Іван Тимофійович	1920	українець	с. Застав'є	1057
19	Вашкевич Михайло Миколайович	1931	українець	с. Боремщина	291
20	Веремчук Іван Іванович	1900	українець	с. Куснища	3706
21	Веремчук Олена Фомівна	1909	українка	с. Куснища	3425
22	Верещук Ірина Максимівна	1905	українка	с. Куснища	3706
23	Ветштейн Геня Абрамівна	1917	єврейка	м. Любомль	3148
24	Ветштейн Бася Абрамівна	1900	єврейка	м. Любомль	2833
25	Вовк Іван Тимофійович	1916	українець	с. Вишнів	3176
26	Гаврилюк Філат Омелянович	1906	українець	с. Стара Гута	490, 491, 492, 493
27	Гільдебрандт Едмунд Мартинович	1922	німець	с. Забужжя	2823
28	Гінайло Спиридон Микитович	1902	українець	с. Кропивники	1970
29	Гигер Марко Зотович	1923	українець	с. Запілля	3038
30	Гнатюк Ганна Андріївна	1928	українка	с. Стара Гута	3386
31	Головенько Каленик Герасимович	1906	українець	с. Вишнів	3176
32	Голядинець Василь Олексійович	1923	українець	с. Голядин	185
33	Голядинець Севастьян Пимонович	1908	українець	с. Голядин	185
34	Горбарук Любов Мартинівна	1924	українка	с. Сукачі	3362
35	Горщарук Максим Вікторович	1903	українець	с. Вишнів	2706
36	Гріншпан Янкель Менделевич	1922	єврей	м. Любомль	3121
37	Грабовська Францишка Войцехівна	1908	полька	с. Купрачі	2645
38	Грабовський Йосип Іванович	1878	поляк	с. Римачі	1552
39	Грабовський Михайло Миколайович	1920	поляк	с. Римачі	2728
40	Григлевський Станіслав Павлович	1916	поляк	м. Любомль	2644
41	Грицай Тихон Тимофійович	1899	українець	с. Бережці	381
42	Гройскоп Іцек Мошкович	1898	єврей	м. Любомль	2940
43	Грушка Генріх Лук'янович	1910	поляк	м. Любомль	2763
44	Гурба Тетяна Іванівна	1920	українка	х. Турово	3362
45	Гурська Ганна Онуфріївна	1906	українка	м. Любомль	425
46	Гусар Назар Андрійович	1900	українець	м. Любомль	2300
47	Гут Іван Тихонович	1920	українець	с. Куснища	113
48	Гут Харитина Григорівна	1891	українка	с. Заболоття	401
49	Девальд Леонард Йосипович	1899	поляк	м. Любомль	3101
50	Дем'янов Сергій Іванович	1909	українець	к. Замосточчя	1574
51	Дорочич Іван Матвійович	1897	поляк	с. Борки	2022
52	Дробут Микола Потапович	1929	українець	с. Коцюри	1756
53	Дубій Михайло Єгорович	1912	українець	с. Радехів	352
54	Дячишин Панас Іванович	1901	українець	с. Полапи	3040
55	Житомирський Євгеній Королевич	1911	поляк	м. Любомль	2695
56	Жолоб Омелян Платонович	1890	українець	с. Сукачі	3362
57	Зінчук Матвій Демидович	1908	-	с. Сукачі	1468
58	Захаров Іван Капітонович	1895	українець	м. Любомль	2163

59	Казачук Адам Леонтійович	1891	українець	с. Гупали	133
60	Калинюк Микола Андрійович	1910	українець	с. Радохів	2427
61	Калишевська Анастасія Василівна	1900	українка	с. Забужжя	1548
62	Калішук Мотрона Петрівна	1927	українка	с. Гупали	276
63	Калішук Ганна Єфимівна	1930	українка	с. Гупали	3759
64	Камнацький Єфим Гурійович	1916	українець	м. Любомль	2031
65	Квятковська Ядвіга Мечиславівна	1914	полька	х. Замосточчя	2784
66	Керер Мордко-Абуш Іцкович	1911	єврей	м. Любомль	2127
67	Клекоцюк Олександр Іванович	1903	українець	м. Любомль	967
68	Кликоцюк Зігмунд Антонович	1911	поляк	к. Серж	3947
69	Ковалик Хендрік Каролевич	1921	поляк	с. Вишнів	1486
70	Ковальчук Іван Стахович	1899	українець	с. Сукачі	3362
71	Коготюк Франц Феліксевич	1912	поляк	м. Любомль	2832
72	Козачук (Казачук) Іван Силович	1924	українець	с. Гупали	1004
73	Колек Стефан Іванович	1896	поляк	с. Рівне	1416
74	Колешук Софія Марківна	1890	українець	м. Любомль	3048
75	Колтун Семен Йосипович	1904	поляк	с. Римачі	1747
76	Конашук Марко Афанасійович	1884	українець	с. Скрипиця	1764
77	Конашук Прасковія Іванівна	1906	українка	с. Скрипиця	3712
78	Корець Федір Григорович	1918	українець	с. Стара Гута	3866
79	Корнелюк Давид Климович	1894	українець	с. Штунь	2221
80	Костюк Ганна Харитонівна	1921	українка	с. Замлинне	427
81	Костюк Роман Тихонович	1904	українець	с. Замлинне	1252
82	Костюк Степан Сергійович	1931	українець	с. Куснища	2338
83	Кошелюк Казимир Францевич	1920	поляк	х. Биндюги	2664
84	Кравець Іван Григорович	1909	українець	с. Гута	3045
85	Крук Владислав Михайлович	1901	поляк	с. Опалин	2896
86	Крук Олександр Михайлович	1903	українець	с. Опалин	3020
87	Кудан Павло Іванович	1913	українець	с. Рівне	438
88	Кузьмич Ганна Сергіївна	1929	українка	с. Скрипиця	3326
89	Кузьмич Павло Сергійович	1932	українець	с. Скрипиця	3326
90	Кулик Степан Трохимович	1900	українець	с. Вишнів	361, 361a
91	Купрач Станіслав Францевич	1906	поляк	с. Купрачі	797
92	Куць Станіслав Карлович	1891	поляк	ст. Ягодин	1961
93	Кушнір Єва Андріївна	1924	українка	с. Полапи	3419
94	Літер Меєр Абрамович	1900	єврей	м. Любомль	1937
95	Леван Дмитро Федорович	1894	українець	с. Шацьк	2238
96	Леван Трофим Авакумович	1887	українець	с. Хороми	2187
97	Левчук Стефан Олексійович	1913	українець	м-ко Устилуг	2231
98	Лещук Галина Панасівна	1920	українка	с. Стара Гута	426
99	Литвинюк Антон Прокопович	1918	українець	с. Бірки	819
100	Литвинюк Хотина Мойсеївна	1900	українка	с. Сукачі	3362
101	Лукашук Віра Олександрівна	1928	українка	с. Запілля	3448
102	Лукашук Данило Максимович	1929	українець	с. Запілля	3586
103	Лукашук Фадей Трофимович	1915	українець	с. Куснища	2008
104	Мазурок Микола Єрмолайович	1908	українець	с. Перешпа	332
105	Міщук Василь Павлович	1907	українець	с. Городно	2521
106	Міщук Афанасій Іванович	1893	українець	с. Шацьк	2247
107	Мазурок Адам Петрович	1928	поляк	с. Римачі	398

108	Максимук Іван Артемович	1923	українець	с. Полапи	3196
109	Максимук Іван Кузьмич	1893	українець	с. Полапи	108
110	Мартинюк Костянтин Андрійович	1903	українець	с. Замлиння	2349
111	Масяж Антон Іванович	1896	поляк	с. Терехи	2458
112	Мирончук Зіновій Дмитрович	1927	українець	с. Велицьк	3382
113	Михальчук Денис Якович	1888	українець	с. Підгородне	2500
114	Мосієвич Георгій Миколайович	1898	-	м. Любомль	195
115	Москалюк Анастасія Григорівна	1916	українка	с. Сукачі	3362
116	Москалюк Афанасій Іванович	1908	українець	с. Стара Гута	3223, 3224
117	Мостецький (Мостоцький) Кузьма Лукич	1920	українець	с. Бутмер	2571
118	Мохнюк Василь Устинович	1895	-	м. Любомль	1471
119	Мохнюк Григорій Якович		українець	с. Скрипиці	1072
120	Муровець Федір Олександрович	1916	українець	м. Любомль	3942
121	Мучак Олександр Архипович	1929	українець	с. Полапи	1069
122	Мучак Федора Савівна	1925	українка	с. Полапи	3419
123	Мучак Юстина Адамівна	1925	українка	с. Полапи	3419
124	Омелянюк Іван Григорович	1921	українець	с. Запілля	110
125	Остапчук Михайло Пилипович	1893	українець	с. Запілля	3470
126	Осташевський Роман Антонович	1907	поляк	с. Луцьк	1752
127	Охманюк Ксенія Петрівна	1928	українка	х. Сокіл	489
128	Охманюк Онисія Власівна	1893	українка	х. Сокіл	489
129	Павленко Андрій Іванович	1912	українець	с. Головно	2406
130	Парвасюк Андрій Гаврилович	1901	українець	с. Боремщина	2032
131	Петров Олександр Базилевич	1906	українець	с. Римачі	1598
132	Петрук Катерина Францівна	1916	поляк	с. Римачі	2893
133	Петрук Степан Іванович	1913	українець	с. Римачі	2261
134	Пех Ольга Давидівна	1922	українка	с. Перешпа	3494
135	Пилищук Лев Андрійович	1890	українець	с. Городне	380
136	Погодичев Олександр Іванович	1916	українець	м. Любомль	2617
137	Приступа Степан Йосипович	1924	українець	с. Вишнів	3176
138	Приступа Тихон Йосипович	1920	українець	с. Вишнів	3176
139	Прончук Іван Семенович	1874	поляк	с. Ягодин	2865
140	Пшава Єфим Панасович		українець	х. Сокіл	256
141	Пшибильський Михайло Павлович	1899	українець	с. Штунь	2220
142	Рейф Йосип Лузерович	1913	єврей	м. Любомль	1617
143	Риль Йосип Михайлович	1907	-	с. Рівне	3894
144	Риль Михайло Фрідріхович	1895	-	с. Рівне	3895
145	Ройзенман Вольф Фроїмович	1910	єврей	м. Любомль	1247
146	Ройтгрут Рувим Мордкович	1896	єврей	м. Любомль	1431
147	Романенко Григорій Семенович	1916	українець	м. Любомль	3143
148	Романюк Ольга Родіонівна	1924	українка	с. Городно	3711
149	Рончковський Вацлав Іванович	1899	поляк	с. Ягодин	1850
150	Рудіц Андрій Гнатович	1915	українець	с. Руда	2090
151	Рудська Ганна Іванівна	1912	полька	с. Римачі	1625
152	Рудський Іван Феліксович	1918	поляк	с. Римачі	1251
153	Ружкевич Станіслав Антонович	1904	поляк	с. Борки	2765
154	Савош Іван Олександрович	1924	українець	с. Савоші	1756

155	Савош Павло Олександрович	1928	українець	с. Савоші	1756
156	Сацюк Василь Степанович	1925	українець	с. Куснище	3381
157	Сацюк Олексій Костянтинович	1915	українець	м. Любомль	158
158	Сацюк Парасковія Степанівна	1922	українка	с. Куснище	3381
159	Семенюк Марія Андріївна	1927	українка	с. Застав'є	2606
160	Середа Петро Єгорович	1908	українець	с. Вишнів	2047
161	Сечка Казимир Іванович	1904	поляк	м. Любомль	3101
162	Сидорук Іван Якович	1898	українець	м. Любомль	1346
163	Сокалюк Марфа Пилипівна	1918	українка	с. Мшанець	426
164	Сокульський Йосип Іларіонович	1871	поляк	м. Любомль	2018
165	Степанюк Онисим Іванович	1890	українець	с. Перешпа	434
166	Степанюк Федора Карпівна	1916	українка	с. Перешпа	3494
167	Степанюк Феодосія Марківна	1925	українка	с. Полапи	3494
168	Стоцький Станіслав Францевич	1928	поляк	с. Римачі	4
169	Струз Лейзер Іцкович	1900	єврей	м. Любомль	2747
170	Струсь Казимир Францевич	1928	поляк	с. Римачі	3458
171	Стубер Кароль Станіславович	1892	поляк	Ст. Ягодин	645
172	Сулик Григорій Іванович	1924	українець	с. Куснища	577
173	Сулик Олексій Григорович	1924	українець	с. Куснища	618
174	Сушик Розалія Романівна	1926	росіянин	с. Куснища	220
175	Сущик Микита Тихонович	1905	українець	с. Машів	140
176	Терещук Бартох Кузьмич	1904	українець	с. Кучани	590
177	Тернер Альтер Іцкович	1911	єврей	м. Любомль	1741
178	Томчук Тимофій Потапович	1915	українець	с. Стара Гута	2359
179	Трофимук Марко Овксентійович	1899	українець	с. Куснища Другі	522
180	Трофимук Олексій Маркович	1931	українець	с. Куснища Другі	522
181	Тундерс Йосип Томашевич	1895	поляк	с. Запілля	2133
182	Тухшнайдер Лейба Бенціанович	1906	єврей	м. Любомль	1411
183	Федонюк Кузьма Парамонович	1892	українець	с. Гупали	3749
184	Фисун Павло Антонович	1917	українець	с. Вишнів	335
185	Форманюк Василь Сергійович	1919	українець	с. Рівне	331
186	Фрідман Хаїм Абрамович	1915	єврей	м. Любомль	3122
187	Хмелюк Афанасій Якович	1924	українець	с. Куснища	2635
188	Хомицький Федір Тимофійович	1921	українець	с. Гуца	3598, 3599
189	Хропот Марко Олександрович	1914	українець	с. Штунь	2046
190	Хропот Микола Лукич	1923	українець	с. Стара Гута	3774
191	Цевух Мойсей Миколайович	1910	українець	с. Шацьк	2346
192	Ципящук Степан Денисович	1928	українець	с. Красноволя	1756
193	Цисельський Казимир Сильвестрович	1906	українець	с. Городне	1653
194	Цитрин Ель Абрамович р.н.	1913	єврей	м. Любомль	3118
195	Чабан Ганна Федорівна	1924	українка	с. Стара Гута	3223, 3224
196	Черина Кароліна Томашівна	1916	полька	с. Римачі	2776
197	Черпак Марія Луківна	1921	полька	с. Борки	3067
198	Чиший Єва Василівна	1926	українка	с. Перешпа	3494
199	Чуюш Михайло Купріянович	1911	українець	с. Боремщина	356
200	Шамрай Віктор Миколайович	1884	поляк	с. Римачі	3876
201	Шварц Мошко Пейсахович	1910	єврей	м. Любомль	3127
202	Шевчук Іван Кирилович	1903	українець	с. Підгородне	144

203	Шевчук Франц Іванович	1919	поляк	с. Старий Ягодин	820
204	Шидловський Ісак Іванович	1899	українець	м. Любомль	458
205	Шимчук Павло Захарович	1922	українець	с. Запілля	109
206	Шнайдерман Герш Кірович	1918	єврей	м. Любомль	3046
207	Штайнберг Йосип Звелійович	1912	єврей	м. Любомль	2911
208	Штерн Герш Пейсахович	1910	єврей	м. Любомль	2942
209	Ющук Іван Семенович	1913	українець	с. Машів	1391
210	Янчук Антон Трохимович	1893	українець	с. Гупали	3129
211	Янчук Володимир Антонович	1920	українець	с. Гупали	76
212	Янчук Єва Антонівна	1926	українка	с. Гупали	276
213	Ярощук Каленик Филімонович	1915	українець	с. Борки	612
214	Яценюк Павло Іванович	1918	українець	с. Запілля	1346
215	Яшкевич Ян Матвійович	1900	поляк	с. Борове	2637
216	Ящемський Стах Миколайович	1895	поляк	к. Замосточчя	1416

Титульна сторінка архівної кримінальної справи на Пилишука Льва Андрійовича (Державний архів Волинської області, фонд 4666 «Комітет державної безпеки (КДБ) при Раді Міністрів УРСР у Волинській області, м. Луцьк, Волинська область», оп.2, спр.380) – скан 1

Джерела та література:

1. Державний архів Волинської області: Путівник. Луцьк, Надстир'я, 2011. 952 с.
2. Куделя Д. Першоджерела до вивчення історії Організації українських націоналістів (ОУН): кримінальні справи з фондів архівів Служби безпеки України (частина І). *Визвольний шлях*. 2003, кн. 1. С. 6–20.
3. Український мартиролог ХХст. Доступна інформація про 117 789 жертв політичних репресій в Україні. URL: <https://archives.gov.ua/um.php>.
4. Управління Комітету державної безпеки (КДБ) при Раді Міністрів УРСР по Волинській області, м. Луцьк Волинської області. URL: https://volyn.archives.gov.ua/elekt_archives/elekt_spravi/sprav.php.

УДК 94(477.82)«2022/2023»

Лютик-Хвас Валентина (м. Любомль)

«О, ГОСПОДИ, НЕ УМНОЖАЙ РАХУНОК ГЕРОЇВ, ЩО ПРИПАЛИ ДО ЗЕМЛІ...».

Про героїв російсько-української війни Любомльщини 2022–2023 років.

24 лютого 2022 року на світанку жорстоко і предико вдерся на українську землю російський агресор-сусід. Приніс війну без будь-яких правил війни. Зі злим наміром: знищити українців, як націю. Тому з перших годин і днів вбивав, гвалтував, грабував, палив, руйнував... залишаючи за собою смерть і руїни. Жах цей навів на простих людей переляк і заціпеніння. Інформація приголомшувала: довкола Києва, у передмісті йдуть найважчі бої, бойові дії розгорнулись у багатьох містах сходу і півдня України... Серцями прикипали до страшних подій у містах Гостомель, Буча, Ворзель, Іванкове, Ірпінь, Васильків, Вишгород... Смертельна раптова схватка передбачала взяття столиці України за лічені дні. Проте стійка оборона наших військ, героїзм бійців та вміла стратегія і тактика командування зуміли дати гідний опір окупантам... Все ж від початку війни, яку ворог досі, через півтора року бойового протистояння, називає «спецоперація», підступно завдає удари ракетно-авіаційні та з реактивних систем залпового вогню по об'єктах критичної інфраструктури, житлових будинках, культурних, медичних та освітніх закладах, вбиваючи і залякуючи місцеве населення, дорослих і дітей. Однак, люди мужньо чинять опір разом із ЗСУ, активно займаються найрізноманітнішим волонтерством, забезпечуючи наших воїнів усіма життєво необхідними речами. «Слава Україні! Героям Слава! Україна перемаже!» – ось віра і надія, що кличе до невтомного руху і надихає на перемогу.

Цей текст створено у 535–545-ті дні війни у серпні 2023-го, коли бійня розпалюється, у землю святу українську щодень навічно лягають сотні бойових хлопців і дівчат. Їм часто бракує зброї, дронів, автівок, пального... Країни Заходу довго міркують та зважують і, здається, не все чітко розуміють, і, мабуть, їх долає страх перед рашистом. Навіть на заклики відомих прогресивних успішних політиків просто мовчать. Соромно за Європу...

Одна з відомих світових лідерів Даля Грибаускайте, недавня президентка Литви, вкотре намагається переконати-достукатись: «Якщо ми не зупинимо Путіна в Україні, нам всеодно доведеться вести війну, але в наших країнах. Україна просить реальної допомоги, а ми дивимось, як на наших телеекранах зносяться житлові квартали і весь час говоримо, що «сильно підтримуємо Україну». Мені соромно чути, як лідери та чиновники НАТО бурмочуть, що вони «не можуть вилутуватись в конфлікт». Але ж ми зробили це в Сирії, Лівії, Африці, Югославії та Афганістані, чи не так? Сьогодні Україна бореться за виживання своєї нації та за мир в Європі. А ми будемо продовжувати дивитися як руйнується незалежна держава?.. Слава Україні! Слава її героям, а поки тільки її героям, бо інших на горизонті немає».

Влітку-2023, воїни кажуть про фронт, що «там пекло, але ми не викладаємо кадри на показ, як стікаємо кров'ю». І ще кажуть, що їх найбільший страх про те, «щоб усе було не дарма, щоб все в Україні мінялося, щоб та величезна ціна – ЖИТТЯ, яка заплачена і платиться, була зрозуміла суспільству. Бо власне воно і є влада...». Проймає, правда ж? Але як рухати зміни на ділі, поки відповіді цілком немає, у всякому разі порухів цьому не видно... поки що...